

وزارة التربية والتعليم
القسم الكبير للتربية والتعليم
ومستشار المدير العام للتربية العربية

משרד החינוך
לשכת המשנה למנכ"ל
אגף בכיר א' חינוך ערבי

قسم المجتمع والشباب
المجتمع العربي

אגף חברה ונוער
חברה ערבית

פרויקט התנדבותי- קהילתי בחברה הערבית مشروع التطوع الجماهيري في المجتمع العربي

כתיבה ועריכה:

צוות פרויקט התנדבותי- קהילתי

كتابة وإعداد:

طاقم مشروع التطوع الجماهيري

נצרת- דצמבר 2019

الناصرة- كانون أول 2019

وزارة التربية والتعليم
القسم الكبير للتربية والتعليم
ومستشار المدير العام للتربية العربية

משרד החינוך
לשכת המשנה למנכ"ל
אגף בכיר א' חינוך ערבי

قسم المجتمع والشباب
المجتمع العربي

אגף חברה ונוער
חברה ערבית

الفعالية الأولى:

فعالية في موضوع منع العنف

ملامنة للمدارس الابتدائية (الصفوف الرابعة- السادسة) وللمدارس الاعدادية وللمتطوعين

هدف الفعالية: إيجاد طرق لمنع العنف.

مواد مساعدة: بطاقات، صحف، ورق، أقلام توش ومقصات.

سير الفعالية:

- توزيع المشتركين إلى مجموعات (من المفضل أن تضم كل مجموعة 5 مشتركين).
- إعطاء كل مجموعة عدة بطاقات تحوي وصفاً لأحداث عنيفة لم تُحدّد نهايتها.
- تعرض كل مجموعة إمكانيات بديلة لنهاية الحدث.

كامل الهيئة:

- تعرض كل مجموعة الحدث والبدائل التي اقترحوها للحلّ؟
- في ختام الفعالية، يُدار نقاش حول مدى الموافقة على الحلول أو هل هناك حلول أخرى لنهاية الحدث وكيف يتمّ تنفيذها؟

1. فعילות בנושא מניעת אלימות- מותאם ליסודי (כיתות ד' - ו'), לחטיבת ביניים ולמתנדבים

מטרת הפעילות: מציאת דרכים למניעת אלימות.

עוזרים: כרטיסים, עיתונים, גיליונות נייר, טושים ומספריים.

אופן הפעילות:

- חלוקה לקבוצות (רצוי שבכל קבוצה יהיו 5 משתתפים).
- חלוקת מספר כרטיסיות לכל קבוצה ובהן תיאור אירועים אלימים שלא ידוע כיצד הסתיימו.
- כל קבוצה תציע חלופות המציגות את סופו של האירוע.

במליאה

- כל קבוצה תציג את האירוע ואת החלופות שהציעו לסיומו?
- בסוף הפעילות יתקיים שיח בשאלה האם קיימת הסכמה או פתרונות אחרים לסיום האירוע? וכיצד ניתן ליישם אותם?

وزارة التربية والتعليم
القسم الكبير للتربية والتعليم
ومستشار المدير العام للتربية العربية

משרד החינוך
לשכת המשנה למנכ"ל
אגף בכיר א' חינוך ערבי

قسم المجتمع والشباب
المجتمع العربي

אגף חברה ונוער
חברה ערבית

الفعالية الثانية:

فعالية في موضوع منع العنف

ملئمة للمدارس الابتدائية (الصفوف الرابعة- السادسة) وللمتطوعين

هدف الفعالية: إيجاد طرق لمنع العنف.

مواد مساعدة: مقالات من صحف حول العنف.

سير الفعالية:

أ. توزيع المشتركين إلى مجموعات.

ب. نلصق على جدران الغرفة مقالات من صحف مختلفة في موضوع العنف. يتجول المشتركون

في أرجاء الغرفة ويقرؤون المقالات.

ت. تختار كل مجموعة مقالة واحدة وتكتب للحدث الوارد فيها نهاية تختلف عما حدث في الواقع.

كامل الهيئة: تعرض المجموعات نتائج عملها.

للإجمال: يثار نقاش: ماذا تعلمنا من هذه الفعالية؟ محادثة وحوار حول الأحاسيس، الأفكار والتجليات.

عرض الفيلم الوثائقي القصير:

film tealistic to combat against women

محادثة في موضوع: هل كان من الممكن تغيير نهاية الحدث في الفيلم؟ وكيف؟

2. פעילות בנושא מניעת אלימות- מתאים ליסודי (כיתות ד'-ו') ולמתנדבים

מטרת הפעילות: מציאת דרכים למניעת אלימות.

עזרים: כתבות עיתונאיות בנושא אלימות.

אופן הפעילות:

א. מחלקים את המשתתפים לקבוצות.

ב. על קירות החדר מצמידים כתבות בנושאי אלימות מעיתונים שונים. המשתתפים

מסתובבים בחדר וקוראים אותן.

ג. כל קבוצה בוחרת כתבה אחת ומחברת לאירוע המוצג בה סוף שונה מזה שהתרחש

במציאות.

במליאה: הקבוצות יציגו את התוצרים שלהן.

לסיכום: יתקיים דיון: מה למדנו מפעילות זו? שיח ודיאלוג בנושא תחושות, מחשבות ותובנות.

הקרנת הסרטון: film tealistic to combat against women

שיח בנושא, האם ניתן היה לשנות את סופו של האירוע בסרטון? וכיצד?

وزارة التربية والتعليم
القسم الكبير للتربية والتعليم
ومستشار المدير العام للتربية العربية

משרד החינוך
לשכת המשנה למנכ"ל
אגף בכיר א' חינוך ערבי

قسم المجتمع والشباب
المجتمع العربي

אגף חברה ונוער
חברה ערבית

الفعالية الثالثة:

فعالية في موضوع: المساواة الجوسية ملائمة للمدارس فوق الابتدائية وللمتطوعين

هدف الفعالية: فحص وجهات نظر مختلفة في الحياة اليومية في ما يتعلق بالمساواة الجوسية.
سير الفعالية:

أ. تنظيم المشتركين في حلقة.

ب. حوار حول موضوع المساواة الجوسية في المجتمع العربي في المجالات التالية:

1. سوق العمل

1.أ. هل الوظائف الشاغرة متاحة بالتساوي لكلا الجنسين؟

1.ب. هل يتلقى الرجل والمرأة نفس الأجر لقاء نفس الوظيفة؟

2. الحيّز الشخصي

2.أ. هل القرارات داخل البيت تتّسم بالمساواة؟

2.ب. من المسؤول عن تربية الأولاد في البيت؟

2.ت. في البيت، هل هناك توزيع مهامّ تتّسم بالمساواة إذا كان كلا الزوجين يعملان؟

2.ث. لمن الكلمة الحاسمة بشأن القرارات المتّخذة في البيت؟

بإمكان المرشد أو كلّ من يشترك في الحوار طرح مجالات أخرى من الحياة اليومية، مجالات يمكن التطرّق إليها في مسألة المساواة بين الجنسين.

3. فعילות בנושא: שוויון מגדרי- מתאים לעל יסודי ולמתנדבים

מטרת הפעילות: בחינת היבטים שונים בחיי היום-יום ביחס לשוויון בין- מגדרי.

אופן הפעילות:

א. ארגון המשתתפים במעגל.

ב. שיח בנושא השוויון הבין- מגדרי בחברה הערבית בתחומים הבאים:

1. שוק העבודה:

1.א. האם המשרות המוצעות פתוחות באופן שוויוני לשני המינים?

1.ב. האם האישה והגבר מקבלים את אותו השכר עבור משרה זהה?

2. המרחב הפרטי:

2.א. האם ההחלטות בתוך הבית שוויוניות?

2.ב. מי אחראי בבית על גידול הילדים?

2.ג. האם קיימת בבית חלוקת תפקידים שוויונית כאשר שני בני הזוג עובדים?

2.ד. מי הפוסק האחרון לגבי החלטות המתקבלות בבית?

המנחה או המשתתפים בשיח יכולים להעלות תחומים נוספים מחיי היום-יום, אליהם ניתן להתייחס בשאלה הקשורה לשוויון בין המינים.

وزارة التربية والتعليم
القسم الكبير للتربية والتعليم
ومستشار المدير العام للتربية العربية

משרד החינוך
לשכת המשנה למנכ"ל
אגף בכיר א' חינוך ערבי

قسم المجتمع والشباب
المجتمع العربي

אגף חברה ונוער
חברה ערבית

الفعالية الرابعة:

فعالية في موضوع منع العنف

ملانمة للمدارس فوق الابتدائية والملتطوعين

هدف الفعالية: تحديد حالات عنف، تمييز بين أنواع مختلفة للتصرفات العنيفة، والقدرة على التعبير العاطفي تجاه الموضوع.

سير الفعالية:

أ. تحضير قطع من صُحف تتناول أحداثا عنيفة حدثت خلال الأسبوع الأخير.

ب. إعداد وتحليل الأحداث في مجموعات صغيرة ونقاش جماعي.

اقتراحات لأسئلة في سياق قطع الصحف:

- أية أفكار ومشاعر تثير بكم قطع الصحف؟
- أية أنواع عنف تظهر في القطع؟
- هل هناك علاقة بين حالات العنف في الأطر المختلفة؟ أعطوا أمثلة.
- كأبناء شببية، هل كنتم شاهدين على أحداث كهذه؟ أعطوا أمثلة.
- ت. حديث إجمالي بين كلّ المشتركين، يستطيع، من خلاله، كلّ واحد إشراك المجموعة بالأفكار والمشاعر التي رافقته خلال العمل في الموضوع.

4. פעילות בנושא מניעת אלימות- מתאים לעל יסודי ולמתנדבים

מטרת הפעילות: זיהוי מצבי אלימות, הבחנה בין סוגים שונים של התנהגות אלימה ויכולת ביטוי רגשי כלפי הנושא.

אופן הפעילות:

- א. הכנת קטעי עיתונות העוסקים באירועי אלימות שהתרחשו בשבוע האחרון.
- ב. עיבוד וניתוח האירועים בקבוצות קטנות ודיון קבוצתי.

הצעות לשאלות בהקשר לקטעי העיתונות:

- אילו מחשבות ותחושות מעוררים בכם קטעי העיתונות?
- אילו סוגי אלימות מופיעים בקטעים?
- האם יש קשר בין מצבי אלימות במסגרות השונות? תנו דוגמאות.
- האם כבני נוער הייתם עדים לאירועים מסוגים אלו? תנו דוגמאות.
- ג. שיח מסכם בין כל המשתתפים בו יוכל כל אחד לשתף את הקבוצה במחשבות ותחושות שליוו אותו תוך עיסוק בנושא.

وزارة التربية والتعليم
القسم الكبير للتربية والتعليم
ومستشار المدير العام للتربية العربية

משרד החינוך
לשכת המשנה למנכ"ל
אגף בכיר א' חינוך ערבי

قسم المجتمع والشباب
المجتمع العربي

אגף חברה ונוער
חברה ערבית

الفعالية الخامسة:

فعالية في موضوع منع العنف

ملانمة للمدارس الابتدائية، للمدارس فوق الابتدائية وللمتطوعين

هدف الفعالية: مرور بتجربة تواصل إيجابي وحوار لمنع حالات عنف.

سير الفعالية- المرحلة الأولى:

- أ. يقف المشتركون في حلقة ووجوههم نحو الخارج، وهم يشبكون بين أذرع بعضهم البعض.
- ب. يُطلب من مشترك، قبيل التطوّع، مغادرة القاعة.
- ت. يطلب من المجموعة عدم السماح للمتطوّع بدخول الحلقة، إلا إذا طلب الإذن بأدب. (من فضلكم/ اسمحوا لي/ هل هناك إمكانية... وما شابه).
- ث. نُعيد المتطوّع إلى الصفّ ونشرح له المهّمة: الدخول إلى الحلقة بكلّ طريقة ممكنة. يمكن توقّع التصرفات التالية: سيبدأ المتطوّع في محاولة فصل المشتركين بالقوّة من أجل الدخول إلى الحلقة بوسائل ماديّة أو عن طريق تقديم مال، رشوة، دعوة إلى وجبة وغيرها. في كل مرة يفشل فيها بإقناع المشتركين بالسماح له بالدخول، يكرر محاولة استخدام العنف.
- ج. يُسمح للمتطوّع أن يجرب عدّة مرّات.

المرحلة الثانية:

يقوم المرشد بتوجيه سؤال للمتطوّع: إذا توجهت إلى شخص للحصول على شيء ما. كيف تتوجّه إليه؟ عادة، في هذه المرحلة، يفهم المتطوّع أنّ هناك خيارًا آخر للدخول إلى الحلقة وأنه سيتوجّه إلى أعضاء المجموعة بطلب.

المرحلة الثالثة:

يُجرى حديث مع المتطوّع حول الأسئلة التالية:

1. لماذا كان خيارك الأوّل استخدام القوّة؟
2. هل يمكن اعتبار القوّة التي استخدمتها تصرّفًا عنيفًا؟
3. لماذا لم تحاول، في البداية، التوجّه بطلب إلى أعضاء المجموعة؟

للإجمال: يمكن إجراء محادثة مع المجموعة بأكملها حول الدوافع التي تتسبّب في السلوك العنيف، من خلال المحاولة للتوصّل إلى تحليلات مفادها أنّ معظم النزاعات والمشاجرات العنيفة تنبع من التواصل الضعيف أو من عدم التواصل والذي يسبّب عدم التفاهم بين الطرفين. كلّ شخص لديه الفرصة للطلب، للسؤال، للاستيضاح، وخلق حوار ومحادثة.

وزارة التربية والتعليم
القسم الكبير للتربية والتعليم
ومستشار المدير العام للتربية العربية

משרד החינוך
לשכת המשנה למנכ"ל
אגף בכיר א' חינוך ערבי

قسم المجتمع والشباب
المجتمع العربي

אגף חברה ונוער
חברה ערבית

5. פעילות בנושא מניעת אלימות - מתאים ליסודי, לעל יסודי ולמתנדבות

מטרת הפעילות: התנסות בתקשורת חיובית, בשיח למניעת מצבים אלימים.

אופן הפעילות: שלב א'

- א. המשתתפים עומדים במעגל עם הפנים החוצה תוך שילוב זרועות האחד של השני.
  - ב. אחד המשתתפים, המסכים להתנדב, מתבקש לצאת מחוץ לחדר.
  - ג. הקבוצה מתבקשת שלא לאפשר למתנדב להיכנס למעגל אלא בתנאי שביקש בנימוס. (בבקשה/תרשו לי/האם יש אפשרות... ועוד)
  - ד. מכניסים את המתנדב חזרה לכיתה ומסבירים לו את המשימה. כניסה למעגל בכל דרך אפשרית.
- ניתן לצפות להתנהלות הבאה: המתנדב יתחיל לנסות ולהפריד בכוח בין המשתתפים על מנת להיכנס למעגל באמצעים פיזיים או באמצעות הצעת כסף, שוחד, הזמנה לארוחה ועוד. בכל פעם שבו לא יצליח לשכנע את המשתתפים לאפשר לו להיכנס הוא ישוב לנסות ולהשתמש באלימות.
- ה. מאפשרים למתנדב לנסות מספר פעמים.

שלב ב'

המנחה יפנה למתנדב בשאלה: **במידה ואתה פונה לאחר על מנת לקבל דבר מה. כיצד תפנה אליו? בדרך כלל, בשלב זה יבין המתנדב שקיימת אפשרות נוספת לכניסה למעגל והוא יפנה לחברי הקבוצה בבקשה.**

שלב ג'

מתקיים שיח עם המתנדב סביב השאלות הבאות:

1. מדוע הבחירה הראשונה שלך הייתה להשתמש בכוח?
  2. האם הכוח שהשתמשת בו יכול להיחשב לפעולה אלימה?
  3. מדוע לא ניסית לפנות בתחילה אל חברי הקבוצה ולבקש?
- לסיכום:** ניתן לערוך שיח עם הקבוצה כולה סביב המניעים הגורמים להתנהגות אלימה תוך ניסיון להגיע לתובנה שרוב הסכסוכים והמריבות האלימות נובעים מתקשורת לקויה או חסרה הגורמת להעדר הבנה בין הצדדים. לכל אחד קיימת האפשרות לבקש, לשאול, לברר, ליצור דיאלוג ושיח.

وزارة التربية والتعليم
القسم الكبير للتربية والتعليم
ومستشار المدير العام للتربية العربية

משרד החינוך
לשכת המשנה למנכ"ל
אגף בכיר א' חינוך ערבי

قسم المجتمع والشباب
المجتمع العربي

אגף חברה ונוער
חברה ערבית

الفعالية السادسة:

فعالية في موضوع منع العنف

هذا القسم هو تتمّة للفعالية السابقة وهو ملائم للمدارس الابتدائية (الصفوف الرابعة- السادسة)،

للمدارس فوق الابتدائية وللمتطوعين

هدف الفعالية: مرور بتجربة تواصل إيجابي وحوار لمنع حالات عنف.

سير الفعالية:

- أ. يقف المشاركون في حلقة ووجوههم نحو الخارج.
  - ب. يُطلب من أحد المتطوعين الخروج من الصف.
  - ت. يُشرح للمجموعة أنّه يجب عليها أن تمنع المتطوع من الدخول إلى الحلقة إلا إذا قال ' الكلمة السحرية ' من فضلك، أو أية كلمة أخرى تختارها المجموعة.
  - ث. عندما يسأل المتطوع " ماذا أفعل لكي أدخل إلى الحلقة؟ " يجيب المشاركون " قل الكلمة السحرية ". في البداية، سيحاول المتطوع اكتشافها بمفرده ولن يفكر أن يسأل المجموعة، في هذه المرحلة، لا تكشف له المجموعة كلمة السرّ.
  - يمكن توقّع أن يحاول المشارك الدخول بطلب مهذب، وعندما يكتشف أنّ هذا لا يجدي نفعًا كما في السابق، سيعود مرة أخرى لاستخدام القوة.
  - بعد عدّة محاولات، وإذا كانت هناك حاجة إلى مساعدة بكلمات تلميح، يفهم المتطوع أنّ عليه أن يسأل المجموعة ما هي " الكلمة السحرية ". وعندما يسأل تجيبه المجموعة ويدخل إلى الحلقة.
- للإجمال:** تجري محادثة مع المتطوع حول الأحاسيس التي شعر بها في المراحل المختلفة للعبة ولماذا اختار هذه المرة أيضا استخدام القوة؟
- يمكن إجراء محادثة مع المجموعة بأكملها حول الدوافع التي تتسبب في سلوك عنيف، من خلال المحاولة للتوصّل إلى تجليات مفادها أنّ معظم النزاعات والمشاجرات العنيفة تنبع من التواصل الضعيف أو من عدم التواصل والذي يسبب عدم التفاهم بين الطرفين. كلّ شخص لديه الفرصة للطلب، للسؤال، للتوضيح، وخلق حوار ومحادثة.

وزارة التربية والتعليم
القسم الكبير للتربية والتعليم
ومستشار المدير العام للتربية العربية

משרד החינוך
לשכת המשנה למנכ"ל
אגף בכיר א' חינוך ערבי

قسم المجتمع والشباب
المجتمع العربي

אגף חברה ונוער
חברה ערבית

6. פעילות בנושא מניעת אלימות- חלק זה הינו המשך לפעילות הקודמת ומתאים ליסודי (כיתות ד'-ו'), ולעל יסודי

מטרת הפעילות: התנסות בתקשורת חיובית, בשיח למניעת מצבים אלימים.

אופן הפעילות:

- א. הקבוצה עומדת שוב במעגל כאשר הפנים החוצה.
  - ב. מבקשים ממתנדב לצאת מהכיתה.
  - ג. מסבירים לקבוצה שעליה למנוע את כניסת המתנדב למעגל אלא אם הוא אומר את 'מילת הקסם' **בבקשה** או כל מילה אחרת שהקבוצה תבחר.
  - ד. כאשר ישאל המתנדב: "מה צריך לעשות כדי להיכנס למעגל?" "ישיבו לו המשתתפים "תגייד את 'מילת הקסם'!. בתחילה, המתנדב ינסה לגלות אותה לבד ולא יחשוב לשאול את הקבוצה. בשלב זה הקבוצה לא תגלה לו.
- ניתן לצפות שהמשתתף ינסה להיכנס באמצעות בקשה מנומסת וכשיגלה שדרך זו אינה מועילה לו כבעבר, יחזור שוב לנסות ולהשתמש בכוח.
- לאחר מספר ניסיונות, ואם יהיה צורך הכוונה בעזרת רמזים, יבין המתנדב שעליו לשאול את הקבוצה מה היא 'מילת הקסם'. כשישאל, יענה על ידי הקבוצה ויכנס למעגל.
- לסיכום:** ייערך שיח עם המתנדב על התחושות שאותן חווה בשלבים השונים של המשחק ומדוע גם הפעם הגיע לשימוש בכוח?
- ניתן לערוך שיח עם הקבוצה כולה סביב המניעים הגורמים להתנהגות אלימה תוך ניסיון להגיע לתובנה שרוב הסכסוכים והמריבות האלימות נובעים מתקשורת לקויה או חסרה הגורמת להעדר הבנה בין הצדדים. לכל אחד קיימת האפשרות לבקש, לשאול, לברר, ליצור דיאלוג ושיח.

وزارة التربية والتعليم
القسم الكبير للتربية والتعليم
ومستشار المدير العام للتربية العربية

משרד החינוך
לשכת המשנה למנכ"ל
אגף בכיר א' חינוך ערבי

قسم المجتمع والشباب
المجتمع العربي

אגף חברה ונוער
חברה ערבית

الفعالية السابعة:

فعالية في موضوع خلق الحوار والتمكين الشخصي ملائمة للمدارس فوق الابتدائية وللمتطوعين

هدف الفعالية: التدرب على مهارات الحوار من خلال التفحص والتمكين الشخصي.

مواد مساعدة: بطاقات.

سير الفعالية:

أ. يحصل كل مشترك على بطاقتين. على الأولى يظهر العنوان: صوت أريد، كامرأة/ كرجل، أن أسكتة في داخلي، أم، أب، أخت، أخ، أو أية شخصية أخرى يختارها. على الأخرى يظهر العنوان: صوت أريد، كامرأة/ كرجل، أن أمكنته في داخلي، أم، أب، أخت، أخ، أو أية شخصية أخرى يختارها.

ب. يضع كل مشترك البطاقة التي أمامه ويحكي عن الاختيار الذي قام به.

في ختام الفعالية يمكن وضع البطاقات على أرضية الغرفة في صفين والتطرق إلى الأصوات التي عبّرت عنها المجموعة.

من الأنفع التطرق إلى أهمية التأمل الداخلي والقدرة على إجراء حوار مع الذات أو مع المجتمع المحيط بي.

7. פעילות בנושא יצירת דיאלוג ובנושא העצמה אישית- מתאים לבתי- הספר העל

יסודיים ולמתנדבים

מטרת הפעילות: תרגול מיומנות דיאלוג תוך בחינה והעצמה אישית.

עזרים: כרטיסיות.

אופן הפעילות:

א. כל משתתף מקבל שתי כרטיסיות. על האחת תופיע הכותרת: קול שאני רוצה להשתיק

בתוכי כאישה/ כגבר, אמ, אב, אחות, אח או כל דמות אחרת לבחירה. על השנייה תופיע

הכותרת: קול שאני רוצה להעצים בתוכי כאישה, אמ, אחות או כל דמות אחרת לבחירה.

ב. כל משתתף יניח את הכרטיסיה לפניו ויספר על בחירה שעשה.

בסיום ניתן להניח את הכרטיסיות על הרצפה בשני טורים ולהתייחס לקולות אשר הקבוצה הביעה.

כדאי להתייחס לחשיבות ההסתכלות הפנימית והיכולת לערוך דיאלוג עם עצמי או עם החברה שמסביבי.

وزارة التربية والتعليم
القسم الكبير للتربية والتعليم
ومستشار المدير العام للتربية العربية

משרד החינוך
לשכת המשנה למנכ"ל
אגף בכיר א' חינוך ערבי

قسم المجتمع والشباب
المجتمع العربي

אגף חברה ונוער
חברה ערבית

الفعالية الثامنة:

فعالية في موضوع الجنوسة

ملانمة للمدارس فوق الابتدائية وللمتطوعين

هدف الفعالية: التعرف إلى مفهوم الأجناس الذي يتجلى في العروض البصرية (ما يُعرض فيشاهد).
مواد مساعدة: صور رجال ونساء في أوضاع مختلفة. يمكن استعمال العروض التي تظهر في الدعايات.
سير الفعالية:

- أ. يتوزع المشتركون إلى مجموعات تتكون الواحدة منها من 3-5 أعضاء.
- ب. تختار كل مجموعة صورة لرجل وأخرى لامرأة وتبني لمحة مختصرة عن الشخصية، تشمل السن، مكان السكن، الصفات السائدة، العمل، الهوايات وغيرها. توضع اللوحة المختصرة عن الشخصية على لافتة.

في كامل الهيئة:

- أ. كل مجموعة تعرض الشخصية ومميزاتها.
- ب. تجري محادثة مشتركة حول الاختيارات التي قام بها الطلاب، بالاستعانة بالأسئلة التالية: 1. ما هي الفروق في تحديد اللوحات المختصرة عن الشخصيات بين النساء والرجال؟ 2. هل هذه الفروق تطابق الواقع الحالي؟ 3. كيف يمكننا إحداث تغيير في حالة كانت هناك حاجة إلى ذلك؟

8. فعילות בנושא מגדרי. מתאימה לגילאי על יסודי ולמתנדבים

מטרת הפעילות: הכרת תפיסת המינים הבאה לידי ביטוי בייצוגים חזותיים.
עזרים: תמונות של גברים ונשים בסיטואציות שונות. ניתן להשתמש בייצוגים המופיעים בפרסומות.
אופן הפעילות:

- א. המשתתפים יתחלקו לקבוצות בנות 3-5 פרטים.
- ב. כל קבוצה תבחר תמונה אחת של גבר ואחת של אישה ועל-פי התמונה תבנה לדמות פרופיל אשר יכלול בין השאר גיל, מקום מגורים, תכונות דומיננטיות, עיסוק, תחביבים ועוד. הפרופיל יועלה בכתב על פלקט.

במליאה:

- א. כל קבוצה תציג את הדמות ואת המאפיינים שלה.
- ב. יתקיים שיח משותף סביב הבחירות שנעשו, בעזרת השאלות: 1. מה ההבדלים בהגדרת הפרופיל בין נשים לגברים? 2. האם ההבדלים תואמים את המציאות העכשווית? 3. כיצד ניתן להוביל שינוי במידה ויש צורך?

وزارة التربية والتعليم
القسم الكبير للتربية والتعليم
ومستشار المدير العام للتربية العربية

משרד החינוך
לשכת המשנה למנכ"ל
אגף בכיר א' חינוך ערבי

قسم المجتمع والشباب
المجتمع العربي

אגף חברה ונוער
חברה ערבית

الفعالية التاسعة:

فعالية في موضوع المساواة الجندرية

ملائمة للمدارس الابتدائية (الصفوف الرابعة- السادسة)، للمدارس فوق الابتدائية وللمتطوعين

هدف الفعالية: استيضاح موضوع المساواة مقابل مُعاملات (فرمטרים) مختلفة.

سير الفعالية:

- أ. توزيع إلى مجموعات تتكون الواحدة منها من 5 أعضاء.
  - ب. تتطرق كل مجموعة إلى الأسئلة التالية، وتعرض رأيها بوسائل مختلفة مثل: لعبة أدوار، رسم، قصة، عرض مسرحي وغيرها.
- الأسئلة التي تشغل بها المجموعة:**
1. العُمريّة- الفجوات القائمة بين جيل الوالدين والأجداد والجدّات من ناحية، وبين الأجيال الشابة من ناحية أخرى، وكيف يمكن سدّ هذه الفجوات؟
  2. الموقع الجغرافي (المركز والضواحي)- مقارنة مكان السكن على طريقة التعامل مع الموضوع.
  3. التكنولوجيا- هل يؤثر العصر التكنولوجي على المفاهيم المتعارف عليها في الموضوع؟ وكيف؟
- ت. تعرض كل مجموعة في كامل الهيئة نتائجها وتشرح لماذا اختارت هذه الطريقة؟
- للإجمال:** يمكن إجراء محادثة تتضمن التجلّيات والاستنتاجات التي برزت من خلال عمل المجموعات والتي تلخص الموضوع.

9. פעילות בנושא: שוויון מגדרי- מתאים ליסודי (כיתות ד' - ו'), על יסודי ולמתנדבות

מטרת הפעילות: בירור נושא השוויון ביחס לפרמטרים שונים.

אופן הפעילות:

- א. חלוקה לקבוצות של כ- 5 משתתפים בקבוצה.
  - ב. כל קבוצה תתייחס לשאלות הבאות ותציג את דעתה באמצעים שונים כמו: סימולציה, ציור, סיפור, המחזה ועוד.
- השאלות שבהן תעסוק הקבוצה:**
1. גילאות- הפערים הקיימים בנושא בין דור ההורים, הסבים והסבתות מחד גיסא, לבין הדור הצעיר וכיצד ניתן לגשר עליהם?
  2. מיקום גאוגרפי (מרכז ופריפריה) – השפעת מקום המגורים על היחס לנושא.
  3. טכנולוגיה- האם עידן התקשורת הטכנולוגית משפיע על התפיסות המקובלות בנושא? וכיצד?
- ב. כל קבוצה תציג במליאה את התוצרים שלה ותסביר מדוע בחרה בדרך זו?
- לסיכום:** ניתן לקיים שיח משותף שיכלול תובנות ומסקנות שעלו מתוך פעילות הקבוצות ושמסכמות את הנושא.

وزارة التربية والتعليم
القسم الكبير للتربية والتعليم
ومستشار المدير العام للتربية العربية

משרד החינוך
לשכת המשנה למנכ"ל
אגף בכיר א' חינוך ערבי

قسم المجتمع والشباب
المجتمع العربي

אגף חברה ונוער
חברה ערבית

الفعالية العاشرة:

فعالية في موضوع منع العنف ملائمة للمدارس الابتدائية

- اسم الفعالية:** غرض ثمين.
هدف الفعالية: تفعيل الخيال المُوجَّه لتجسيد تجربة الرد على فعل عنيف.
سير الفعالية:
- يجلس الطلاب أو يستلقون في حلقة.
  - يطلب المرشد من المشتركين أن يغمضوا أعينهم وأن يتخيلوا غرضا ثمينا بحوزتهم. (قد يكون أيضا غرضا غير عصري، مثلا، جرة قديمة، تاج ملكي وما شابه).
لقد حصلوا على الغرض في الماضي وحافظوا عليه كبؤبؤ العين. فجأة يصل شخص لا يعرفونه، ويحطم الغرض.
  - يفتح الطلاب أعينهم ويحكون ما تخيلوا:
    1. ما هو الغرض الذي كان أتمن ما لديهم؟
    2. ماذا حدث في ذلك اللقاء مع الشخصية؟
    3. كيف شعروا في أعقاب تحطيم غرضهم؟
- للإجمال:** يسجل المرشد مشاعر المشتركين التي تجلت في القصص. بعد ذلك يجري نقاش موضوعه المشاعر التي ظهرت لدى الطلاب كرد فعل للفعل العنيف الذي حدث في القصة وردود أفعالهم تجاه الشخص (قد يكون بعضهم قد رد بعنف تجاه الغريب ضمن ما يسمى بـ "العنف يُولَّدُ العنف").
يقترح الطلاب طرقا أخرى لمواجهة العنف الذي تعرضوا له في القصة.

10. פעילות בנושא: מניעת אלימות – מתאימה לבתי- הספר היסודיים

- שם הפעילות:** חפץ יקר
- מטרת הפעילות:** הפעלת דמיון מודרך להמחשת החוויה של תגובה למעשה אלים.
- מהלך הפעילות:**
- א. התלמידים ישבו או ישכבו במעגל.
  - ב. המנחה תבקש מהמשתתפים לעצום עיניים ולדמיין חפץ יקר הנמצא ברשותם. (יכול להיות גם חפץ שאינו עכשווי כמו כד עתיק, כתר של מלכה ועוד)
הם קיבלו את החפץ בעבר ושמרו עליו מכל משמר. לפתע מגיע אדם שאינו מוכר להם, לוקח את החפץ ומנתץ אותו.
  - ג. התלמידים יפקחו את עיניהם ויספרו את שעלה בדמיונם:
מה היה אותו חפץ שהיה יקר להם מכל?
מה אירע באותו המפגש עם הדמות?
כיצד הם חשו בעקבות מה שעשה לחפץ שלהם?

לסיכום: המנחה תרשום את רגשות המשתתפים שבאו לידי ביטוי בסיפורים. לאחר מכן יתקיים דיון העוסק ברגשות שעלו בקרב התלמידים כתגובה למעשה האלים שקרה בסיפור ואת תגובתם אליו (יתכן שחלקם הגיבו באלימות כלפי אותו זר בבחינת 'אלימות גוררת אלימות').
התלמידים יציעו דרכים אחרות לפתרון האלימות אותה חוו בסיפור.

وزارة التربية والتعليم
القسم الكبير للتربية والتعليم
ومستشار المدير العام للتربية العربية

משרד החינוך
לשכת המשנה למנכ"ל
אגף בכיר א' חינוך ערבי

قسم المجتمع والشباب
المجتمع العربي

אגף חברה ונוער
חברה ערבית

الفعالية الحادية عشرة:

فعالية في موضوع التسامح والليونة وتقبل الآخر ملانمة للمدارس الابتدائية، والمدارس الاعدادية وللمتطوعين

هدف الفعالية: تطوير أدوات ومهارات اجتماعية في التسامح وتقبل الآخر.
سير الفعالية:

- أ. يتوزع المشاركون إلى مجموعتين.
ب. كل مجموعة تحصل على المهمة التالية: أنتم مجموعة أشخاص وصلت إلى جزيرة نائية. عليكم بناء حياة جديدة:

ما هو لباسكم؟

ماذا ستأكلون في الجزيرة؟

من سيقود المجموعة؟ وكيف سيتم اختياره؟

أية قوانين وأنظمة ستتبعون؟

(يمكنكم إضافة مهام أخرى).

ت. بعد مرور ربع ساعة، تعرض كل مجموعة جزيرتها.

ث. في كامل الهيئة، تجري محادثة حول الأسئلة التالية:

كيف تم اتخاذ القرارات؟ هل كان صعباً أم سهلاً؟ ولماذا؟

هل كان هناك إجماع حول القائد أم أنّ كل واحد شدّ في اتجاه آخر؟

في هذه الفعالية يمكن العمل في مواضيع مختلفة ومتنوعة.

11. פעילות בנושא: סובלנות, גמישות, וקבלת האחר - מתאים ליסודי, חטיבת ביניים ולמתנדבות

מטרת הפעילות: פיתוח כלים ומיומנויות חברתיות לסובלנות וקבלת האחר.

אופן הפעילות: א. מחלקים את המשתתפים לשתי קבוצות.

ב. כל קבוצה מקבלת את המשימה הבאה: אתם קבוצת אנשים שהגיעו לאי-בודד. עליכם לבנות חיים חדשים:

מה הלבוש שלכם?

מה תאכלו באי?

מי ינהיג את הקבוצה? וכיצד ייבחר?

אילו חוקים ונהלים תקיימו?

(ניתן להוסיף מטלות נוספות).

ג. לאחר רבע שעה, כל קבוצה תציג את האי שלה.

ד. במליאה יתקיים שיח סביב השאלות הבאות:

כיצד נעשתה קבלת ההחלטות? האם היה קשה או קל? ומדוע?

האם הייתה הסכמה לגבי המנהיג או שכל אחד משך לכוון אחר?

מה היה היחס לאלו שלא הסכימו עם הקבוצה?

האם נשמעה דעתם של כל חברי הקבוצה בנושא החוקים והנהלים, ואם לא, מדוע?

בפעילות זו ניתן לעשות שימוש בנושאים שונים ומגוונים.

وزارة التربية والتعليم
القسم الكبير للتربية والتعليم
ومستشار المدير العام للتربية العربية

משרד החינוך
לשכת המשנה למנכ"ל
אגף בכיר א' חינוך ערבי

قسم المجتمع والشباب
المجتمع العربي

אגף חברה ונוער
חברה ערבית

الفعالية الثانية عشرة:

فعالية في موضوع المساواة الجنسية

ملائمة للمدارس الإعدادية وللمتطوعات

هدف الفعالية: التعرف إلى حدود المساواة والطرق التي يمكن فيها اقتحام هذه الحدود.

مواد مساعدة: بطاقات زرقاء وأخرى زهرية.

سير الفعالية:

- أ. نوزع بطاقتين على كل مشتركة (واحدة زرقاء والأخرى وردية).
- ب. المشتركات مطالبات بالكتابة على البطاقة الزهرية حول عملٍ هنّ ملزّمت بالقيام به أو حول سلوكٍ هنّ ملزّمت بالتصرف حسبه لكونهنّ بنات، ولكنهنّ لا يُردنّ الاستمرار بالقيام به أو بالتصرف حسبه.
- على البطاقة الزرقاء المشتركات مطالبات بذكر عملٍ أو سلوكٍ ممنوع اجتماعياً وعلى الرغم من ذلك هنّ يُردنّ القيام به أو التصرف حسبه.
- ت. حول ما تمّت كتابته يدار نقاش جوهره ما المقبول وما المرفوض في تصرفات المرأة في المجتمع العربي وكيف يعتقدن أنه يجب تغيير هذا الوضع الذي يُخلّد عدم المساواة بين الأجناس؟

12. فعילות בנושא: שוויון מגדרי- מתאים לחטיבות ביניים ולמתנדבות

מטרת הפעילות: הכרת גבולות השוויון והדרכים שבהן ניתן לפרוץ אותם.

עזרים: פתקים כחולים וורודים.

אופן הפעילות:

- א. מחלקים שני פתקים לכל משתתף (אחד בצבע כחול והשני ורוד).
- ב. המשתתפות נדרשות לכתוב בפתק הוורוד על מעשה אותו הן מחויבות לעשות או על התנהגות שעל-פיה הן חייבות לנהוג בתור בנות ושאינן רוצות להמשיך לעשות אותו או לנהוג על-פיה.
- בפתק הכחול מתבקשות המשתתפות לציין מעשה או התנהגות, שאסורה חברתית ואף-על-פי-כן הן היו רוצות לעשות אותו או לנהוג על-פיה.
- ג. סביב מה שנכתב בפתקים יתנהל דיון אשר מהותו מה מקובל ומהאינו מקובל בהתנהגות האישה בחברה הערבית וכיצד הן חושבות שיש לשנות מצב זה, המנציח חוסר שוויון בין המינים?

وزارة التربية والتعليم
القسم الكبير للتربية والتعليم
ومستشار المدير العام للتربية العربية

משרד החינוך
לשכת המשנה למנכ"ל
אגף בכיר א' חינוך ערבי

قسم المجتمع والشباب
المجتمع العربي

אגף חברה ונוער
חברה ערבית

الفعالية الثالثة عشر:

فعالية في موضوع: المساواة الجنسانية ملائمة للمدارس الإعدادية وللمتنوعين

هدف الفعالية: معرفة المزايا الجنسانية المختلفة كقاعدة لعدم المساواة.

مواد مساعدة:

أوراق بحجم 100/70 سم.

أدوات رسم (ألوان بانداء، طباشير ملونة، أقلام توش وغيرها).

سير الفعالية:

أ. يتوزع المشاركون إلى مجموعات صغيرة.

ب. مطلوب من كل مجموعة أن ترسم امرأة ورجلا في المجتمع العربي كما يرى أعضاؤها.

ت. كل مجموعة تعرض في كامل الهيئة الشخصية التي رسمتها وتفصل مزايا كل واحدة منها في

المجتمع العربي. في إطار المحادثة، يتطرق المشاركون إلى التغييرات التي طرأت في السنوات

الأخيرة على الأسرة العصرية وعلى مكانة النساء والرجال على ضوء هذه التغييرات، ثم

يتفحصون هذه التغييرات بعين " المنشود مقابل الموجود " .

(يدار النقاش حسب رسمة المجموعة والأنماط المتعارف عليها في كل بلد وبلد).

** يمكن التركيز على دور المرأة في سوق العمل، أو من العزوبية إلى الزواج، أفكار مقولبيّة

بالنسبة إلى المرأة والرجل وغيرها.

13. פעילות בנושא: שוויון מגדרי - מתאים לחטיבת ביניים ולמתנדבות

מטרת הפעילות: הכרת המאפיינים המגדריים השונים כבסיס לחוסר שוויון

עזרים: דפי נייר בגודל גיליון (100/70 ס"מ)

כלי ציור (צבעי פנדה, גירים צבעוניים, טושים ועוד)

אופן הפעילות: א. המשתתפות יחולקו לקבוצות קטנות.

ב. כל קבוצה תבקש לצייר אישה וגבר בחברה הערבית לפי ראות עיניה.

ג. כל קבוצה תציג במליאה את הדמויות אותן ציירה ותפרט את המאפיינים של כל אחת

מהן בחברה הערבית. במסגרת השיחה יתייחסו המשתתפות לשינויים שחלו בשנים

האחרונות על המשפחה המודרנית ועל מקומם של הגברים והנשים ביחס לשינויים אלו,

בבחינת 'המצוי מול הרצוי'.

(הדיון יתנהל לפי הצייר של הקבוצה והנורמות המקובלות בכל יישוב).

** אפשר להתמקד גם בתפקיד אישה בשוק העבודה, או מרווקות לזוגיות, סטריאוטיפים ביחס לאישה ולגבר ועוד.

وزارة التربية والتعليم
القسم الكبير للتربية والتعليم
ومستشار المدير العام للتربية العربية

משרד החינוך
לשכת המשנה למנכ"ל
אגף בכיר א' חינוך ערבי

قسم المجتمع والشباب
المجتمع العربي

אגף חברה ונוער
חברה ערבית

الفعالية الرابعة عشر:

فعالية في موضوع: المساواة الجنوسية

ملانمة للمدارس الابتدائية (الصفوف الرابعة- السادسة) وللمدارس الإعدادية وللمتطوعين

هدف الفعالية: معرفة المزايا الجنوسية المختلفة كقاعدة لعدم المساواة.

مواد مساعدة:

أوراق بيضاء، صحف ملونة، مقصات وغراء.

سير الفعالية:

- أ. يتوزع المشاركون إلى مجموعات صغيرة تتكون الواحدة منها من 3-4 أعضاء.
  - ب. كل مجموعة تحصل على أوراق بيضاء، صحف ملونة، مقصات وغراء.
  - ت. على كل مجموعة أن تحضر مُلصَقَتَيْن (Collage) واحدة للنساء وأخرى للرجال، مركّبة من تفاصيل مختلفة وأقوال منسوبة، برأي أعضاء المجموعة، إلى كل جنوسة. التفاصيل قد تكون: ألبسة، تسريحات، نظارات، مهنة، صور من البيت، عناوين، كلمات وغيرها.
- * قد يثار جدال بين أعضاء المجموعة حول تفاصيل معينة. يجب تشجيع خلافات رأي وطلب إسماعها خلال عرض الفعالية.
- يعود المشاركون للجلوس في حلقة ويطلب من كل مجموعة عرض نتائجها وعملية اختيار التفاصيل مثل: كيف تم الاختيار؟ هل كانت هناك خلافات في الرأي حول تفاصيل أو أقوال معينة؟ بالإضافة إلى ذلك، مطلوب من كل مجموعة اختيار تفصيل معين لم يكن حوله رأي قاطع وشرح سبب ذلك.

نلخص الفعالية ونتطرق إلى خلافات الرأي فيما يخص تفاصيل معينة تم عرضها من قبل المجموعات المختلفة.

من النفع التطرق إلى حقيقة أن الفوارق الجنوسية تبدأ من سن الولادة ومن الهدايا التي يتلقاها كل واحد وواحدة. الفرق الوحيد هو أن الناس يعتقدون أن الطفل يجب أن يحصل على أشياء تشجعه على التصرف والنمو كرجل يعتمد على القوة الجسدية بينما الطفلة يجب أن تحصل على أشياء تشجعها على التصرف والنمو كامرأة تكون زينة لطيفة وجميلة. هذا الفرق موجود فقط في رؤوس الناس وفي عقلية المجتمع.

وزارة التربية والتعليم
القسم الكبير للتربية والتعليم
ومستشار المدير العام للتربية العربية

משרד החינוך
לשכת המשנה למנכ"ל
אגף בכיר א' חינוך ערבי

قسم المجتمع والشباب
المجتمع العربي

אגף חברה ונוער
חברה ערבית

14. הנושא: שוויון מגדרי - מתאים ליסודי (כיתות ד'-ו'), חטיבת ביניים ולמתנדבות

מטרת הפעילות: הכרת המאפיינים המגדריים השונים כבסיס לחוסר שוויון

עזרים: דפים לבנים

מגזינים צבעוניים

מספריים ודבק

אופן הפעילות: א. מחלקים את המשתתפים לקבוצות (3-4 בקבוצה)

ב. כל קבוצה מקבלת 2 דפים לבנים, מגזינים, דבק ומספרים

ג. כל קבוצה צריכה להכין שני קולאזים (האחד לנשים והשני לגברים) המורכבים מפריטים שונים והיגדים המשויכים, לדעת חברי הקבוצה, לכל אחד מהמגדרים.

(הפריטים יכולים להיות: פריטי לבוש, תסרוקות, משקפים, מקצוע, תמונות מהמטבח, כותרות, מילים ועוד)

יתכן ויתעורר ויכוח בין חברי הקבוצה לגבי פריטים מסוימים. יש לעודד חילוקי דעות ולבקש שישמיעו אותם בהצגת הפעילות.

ד. חוזרים לשבת במעגל וכל קבוצה מתבקשת להציג את התוצרים שלה ולספר על

תהליך הבחירה של הפריטים כמו: כיצד נערכה הבחירה? האם היו חילוקי דעות

לגבי פריטים או אמירות מסוימות?

הקבוצה מתבקשת, בנוסף, לבחור פריט כלשהו שלגביו לא הייתה דעה חד-משמעית

ולהסביר מדוע?

מסכמים את הפעילות ומתייחסים לחילוקי הדעות לגבי פריטים מסוימים שהוצגו על ידי הקבוצות השונות.

כדאי להתייחס לכך שההבדלים המגדריים מתחילים כבר מגיל הלידה ומהמתנות הראשונות שכל אחד ואחת

מקבלים. ההבדל היחיד הוא שאנשים חושבים שתינוק צריך לקבל דברים שיעודדו אותו לפעול ולהתפתח

כגבר כוחני ואילו התינוקת צריכה דברים שיגרמו לה להיות אישה שהיא קישוט חמוד ויפה. ההבדל הזה

קיים אך ורק בראשם של אנשים ובמנטליות של החברה.

وزارة التربية والتعليم
القسم الكبير للتربية والتعليم
ومستشار المدير العام للتربية العربية

משרד החינוך
לשכת המשנה למנכ"ל
אגף בכיר א' חינוך ערבי

قسم المجتمع والشباب
المجتمع العربي

אגף חברה ונוער
חברה ערבית

15. פעילות בנושא "מניעת אלימות" - מתאים ליסודי ולחטיבת ביניים

מטרת הפעילות:

יצירת פתיחות רגשית בהקשר לנושאים שונים.

עזרים:

כרטיסיות

אופן הפעילות:

א. הקבוצה תתיישב בחצי מעגל.

ב. על הרצפה לפני המשתתפים יונחו כרטיסיות שונות שעל גבי כל אחת מהן יופיע רגש

מסוים כגון: שמחה, הפתעה, התרגשות, תקווה, אהבה, הנאה, הקלה, כאב, עצב,

פחד, דאגה, בלבול, בושה, מבוכה, קנאה, שנאה, אכזבה, אשמה, ועוד.

ג. כל משתתף יבחר ברגש מסוים או מספר רגשות כלפי נושא מסוים הנמצא במרכז

הפעילות. (על הנושא להיות קשור לנושא האלימות. ניתן לבחור באירוע אקטואלי

או בנושא כללי יותר).

ד. לאחר תהליך הבחירה כל משתתף יחזור למקומו ובתורו יספר על הרגשות שבחר

ובאיזה הקשר.

רצוי לעודד שיח חופשי תוך שימוש באוצר מילים רלוונטי.

ה. לסיכום, כדאי לעודד פניה לעזרה מאחרים, להתמקד בניהול משא ומתן לפתרון

בעיות, שיתוף פעולה, ויתור, התעלמות, הרחבת נקודת המבט ועוד.

وزارة التربية والتعليم
القسم الكبير للتربية والتعليم
ومستشار المدير العام للتربية العربية

משרד החינוך
לשכת המשנה למנכ"ל
אגף בכיר א' חינוך ערבי

قسم المجتمع والشباب
المجتمع العربي

אגף חברה ונוער
חברה ערבית

16. פעילות בנושא: מניעת אלימות – מתאים ליסודי, חטיבת ביניים ולמתנדבות

מטרת הפעילות: היכרות עם מודל לפתרון קונפליקטים.

אופן הפעילות: א. חלוקה לזוגות כאשר כל זוג יושב האחד מול השני משני צידי השולחן.

ב. משחקים ב"הורדת ידיים" כאשר המרפקים מונחים על השולחן וכפות הידיים

אוחזות האחת בשנייה. בכל הורדת ידיים המנצח מקבל סוכרייה. כל ניסיון להורדת

ידיים מוגבל לחצי דקה.

הערות למנחה:

חלק מהמשתתפים מתחילים לפעול בכוח רב ובמצב כזה, יוצא לרוב, ששני הצדדים

מפסידים או שהאחד מופסד והשני מרוויח.

מרוויחים אלו שחשבו על פתרון טוב לשני הצדדים והגיעו להסכמה שבכל פעם יפסיד בן

זוג אחר כך ששני הצדדים יזכו באותו מספר סוכריות.

ג. מתקיים שיח על הנושא וצורת ההתמודדות של כל זוג.

ד. לסיום ניתן להכיר למשתתפים את המודל לפתרון קונפליקטים.

היכרות עם מודל פתרון קונפליקטים בהקשר לחברה הערבית.

המודל מדבר על זה שבכל קונפליקט יש שני צדדים...וישנם שלושה פתרונות לכל סכסוך והם:

1. Win-win בפתרון זה שני הצדדים יוצאים מרוויחים מהפתרון וכששני הצדדים יוצאים מרוויחים

הקונפליקט מסתיים ושני הצדדים יוצאים שמחים בחלקם והקונפליקט מסתיים.

2. Lose-win פתרון זה אינו אידיאלי כיוון שאחד הצדדים יוצא עם רווח והצד השני יוצא בהפסד.

כשצד אחד יוצא מופסד נוצרת אי הסכמה והסכסוך עלול להתחדש בכל רגע.

3. Lose-lose הפתרון הגרוע ביותר. בדרך כלל פתרון כזה אנחנו עדים לו בתקופה האחרונה בחברה

הערבית. כאשר יש סכסוך ולא מגיעים לפתרון, אחד הצדדים לוקח יוזמה ומחסל את הצד השני. הצד השני

מקפח את חייו וזה ההפסד הגדול ביותר כי אין הפסד יותר מקיפוח חיים.

מה קורה בצד השני. הצד השני גם הוא מפסיד הפסד גדול. ראשית הוא בורח בכל כוחו כדי שלא ייתפס על

ידי המשפחה של הנרצח וינקמו בו או על ידי המשטרה. כשייתפס על ידי המשטרה הוא יירצה את שארית

חייו בבית הסוהר. בכל מקרה, הוא לא יחזור לגור באותו הכפר בו חי את חייו מפחד שמשפחתו של הנרצח

תנקום בו, ולכן הוא מוכן למכור את ביתו ורכושו בהפסד ובכל מחיר שיוצע לו. גם שאר בני משפחתו יחיו

גם בפחד מנקמת הצד השני. זה הפסד גדול מאוד .. לכן הפתרון של lose-lose בישוב סכסוכים הוא

הפתרון הגרוע ביותר.

وزارة التربية والتعليم
القسم الكبير للتربية والتعليم
ومستشار المدير العام للتربية العربية

משרד החינוך
לשכת המשנה למנכ"ל
אגף בכיר א' חינוך ערבי

قسم المجتمع والشباب
المجتمع العربي

אגף חברה ונוער
חברה ערבית

לסיכום הפעילות ניתן להתייחס לשתי תובנות:

1. אל תהיה צודק תהיה חכם.
2. תמיד קיימת אפשרות לשיח ודיאלוג במקום אלימות.

17. דוגמאות לפתיחת סדנה בנושא: מניעת אלימות – מתאימה לחשיבת ביניים. לעל יסודי ולמתנדבות

מטרת הפעילות: הגדרת מושג האלימות ובניית סולם ערכים למניעתה.

אופן הפעילות: א. יצירת שמש אסוציאציות סביב המושג "אלימות". בפעילות יועבר כדור ממשתתף אחד לשני כאשר כל אחד בתורו יאמר מילה המתארת/מגדירה לדעתו את המושג.

למנחה: מומלץ לרשום את המילים שנאמרו על גבי הלוח.

ב. הצגת מקרים ע"י המשתתפים והמנחה והגדרת כאלומות או לא. בשלב זה יעלו נקודות לגבי סוגי אלימות שונים (מילולית, פיזית, נפשית וחברתית).

ג. **הטמעת ערכים (עץ הערכים):** המשתתפים יקבלו פתקים ועליהם יש לרשום ערכים שבעיניהם משמעותיים, יש חשיבות לשמרם וכיכולתם להפחית את האלימות בחברה. את הערכים ידרגו המשתתפים מ- 1 ועד 10 כאשר 1 מייצג את הערך הנמוך.

** הפעילות תועבר בהתאמה לשכבת הגיל.

وزارة التربية والتعليم
القسم الكبير للتربية والتعليم
ومستشار المدير العام للتربية العربية

משרד החינוך
לשכת המשנה למנכ"ל
אגף בכיר א' חינוך ערבי

قسم المجتمع والشباب
المجتمع العربي

אגף חברה ונוער
חברה ערבית

18. פעילויות בנושא: אלימות – "מותר – ואסור", מתאימה ליסודי

מטרת הפעילות: הגדרת ה"מותר" וה-"אסור" בסיטואציות שונות המתקשרות לאלימות. סלוטייפ או גיר צבעוני עזרים:

אופן הפעילות: א. בהשלכה מהמשחק "ים-יבשה" משרטטים על ריצפת החדר קו לכל אורך החדר (עם סלוטייפ או גיר לוח) ומחלקים אותו לאזורים של "מותר ואסור". בכל פעם שנתייחס לסיטואציה כלשהיא המשתתפים יבחרו את בצד שיתאים לדעתם ביחס לאותה סיטואציה.

במידה ואין הסכמה על המיקום ביחס לסיטואציות יש אפשרות ל"שכנע" אחרים ע"י שיח ודיאלוג ובכך להגדיל את כמות המשתתפים בצד אחד.

סיטואציות למשחק ים-יבשה אלימות:

- ♣ ללעוג למורה מאחורי הגב.
- ♣ להתחצף למורה מול כל הכיתה.
- ♣ לשחק טופי/משיכות שבדיות.
- ♣ ללעוג לילד החדש בכיתה.
- ♣ לזרוק חפצים על אנשים זרים שעוברים ברחוב.
- ♣ להזיז את הכיסא למישהו לפני שהוא מתיישב.
- ♣ לבעוט בחבר שלך.
- ♣ לצחוק בסתר על ילד/ה בכיתה.
- ♣ לקחת חפץ ללא רשות.
- ♣ להחדיר ווירוס למחשב.
- ♣ להרוס קן של נמלים.
- ♣ לקשקש למישהו על הפנים עם משחת שיניים בטיול בזמן שהוא ישן.
- ♣ למשוך למישהו/י בשיער.
- ♣ להכריח מישהו לסחוב לך את התיק גם אם הוא לא רוצה בכך.
- ♣ לשחק "ערימת ילדים" על המד"צ.
- ♣ לדחוף מישהו בצחוק על הדשא.
- ♣ לדרוך למישהו בטעות על הרגל.
- ♣ לקחת את הסנדוויץ' של מישהו אחר מהתיק.
- ♣ לשים רגל לאחד מהילדים מכיתה ב'.
- ♣ להקים ילד קטן ממך באוטובוס כדי שלך יהיה מקום לשבת.

ג. לאחר המשחק ניתן לערוך שיח בקבוצה סביב השאלות הבאות?

- ♣ אלו סוגי אלימות עולים מתוך הסיטואציות שבהן נתקלנו במשחק?
- ♣ האם יש אלימות שהיא מקובלת בעיניכם?
- ♣ האם יש הבדל בין אלימות לבין "רק בצחוק"?

وزارة التربية والتعليم
القسم الكبير للتربية والتعليم
ومستشار المدير العام للتربية العربية

משרד החינוך
לשכת המשנה למנכ"ל
אגף בכיר א' חינוך ערבי

قسم المجتمع والشباب
المجتمع العربي

אגף חברה ונוער
חברה ערבית

19. פעילות במניעת אלימות ע"י הצגת סיטואציות

מטרת הפעילות: הכרה עם כלי הדיאלוג לשם צמצום האלימות.
אופן הפעילות: א. בוחרים שני תלמידים שידגימו סיטואציה של חוסר הסכמה בכל נושא שייבחרו. התלמידים "ישחקו" את הסיטואציה לפני הקבוצה.

ב. כל תלמיד בזוג יספר על התחושות והרגשות שהיו לו במהלך הצגת הסיטואציה.

הערות למנחה:

* לשאול גם את שאר המשתתפים כיצד הם היו נוהגים בסיטואציה דומה.

* להעלות יחד רעיונות לפתרון האירוע.

* לבחור במשותף את הרעיון המועדף על הקבוצה.

מטרת השיח להראות למשתתפים כי דרך הדיאלוג ניתן לבדוק מה הצדדים רוצים באמת ובכך למנוע עימות היכול להתפתח לאלימות. לדוגמא: לפעמים אם ילד א' חטף את הכדור לילד ב', יתכן שילד א' בכלל לא רצה את הכדור אלא רצה תשומת לב ושיקשיבו לו.

20. פעילות בנושא: מניעת אלימות. מתאימה ליסודי, לעל יסודי, חטיבת ביניים ולמתנדבות

מטרת הפעילות: שחרור רגשי בנושא אלימות

עזרים: מבחר של קלפים שבכל אחד מהם כתוב רגש שלילי או חיובי. לדוגמא: כעס, קינאה,

תסכול ועוד או שמחה, אהבה, קבלה ועוד.

אופן הפעילות: א. ישיבה במעגל, פתיח קצר על נושא האלימות ואיך נושא זה הפך להיות לתופעה

משמעותית ומתרחבת בחברה שלנו.

ב. פיזור הקלפים במרכז המעגל. כל תלמיד יתבקש לבחור בקלף אחד המייצג את

הרגשתו באותו יום או באותו רגע.

ג. כל תלמיד יציג את הקלף שבו בחר, ויספר לקבוצה מה הסיבה לבחירה?

• במהלך הפעילות ניתן להשמיע מוזיקה שקטה בכדי לאפשר אווירה רגועה.

ד. בסיום הסבב יבחר כל תלמיד בקלף נוסף אותו הוא רוצה לתת לעצמו או לקבוצה

כמתנה. התלמיד יסביר את בחירתו.

وزارة التربية والتعليم
القسم الكبير للتربية والتعليم
ومستشار المدير العام للتربية العربية

משרד החינוך
לשכת המשנה למנכ"ל
אגף בכיר א' חינוך ערבי

قسم المجتمع والشباب
المجتمع العربي

אגף חברה ונוער
חברה ערבית

21. פעילות בנושא אי-שוויון מגדרי – מתאים להטיבת ביניים, על יסודי ולמתנדבות

מטרת הפעילות: עיסוק בשאלות סביב אי-השוויון המגדרי בחברה

עזרים: שני חישוקים, בצבעים ירוק ואדום

אופן הפעילות: א. מניחים את שני החישוקים ומבקשים מהקבוצה לעמוד בשורה.

ב. מקריאים לקבוצה שאלות/סיטואציות/תפקידים המתקשרים לנושא במגדרי (בנק דוגמאות בסוף הפעילות).

ג. המשתתפים מתבקשים לגשת ולעמוד סביב אחד החישוקים לפי מידת ההתאמה אליהם. אם השאלה/הסיטואציה/התפקיד מתאים למשתתף הוא יעמוד סביב החישוק הירוק ובמידה ולא הוא יעמוד סביב החישוק האדום.

בכיתות מעורבות משני המינים (רוב כיתות התלמידים) נראה הבדל עצום בחלק מההתייחסויות בין הבנים לבנות. בחלק מהדברים נמצא כי המין לא רלוונטי וההתייחסות היא עניין של החלטה אישית.

מכיוון שבפועל רוב הקבוצות של בנות השירות הם נשים נבקש מחלק מהבנות לשחק את תפקיד האח שלהן ובהתאם לכך, איך הוא היה עונה. כך נראה את ההבדל.

שאלות לשיחת סיכום :

- בבחירות שעשיתם האם ראיתם שיש הבדל בין ההתייחסויות של הבנים והבנות?
- למה לדעתכם קיים שוני מגדרי בחברה? מאיפה נובע שוני זה? (החברה, המשפחה, הדת)
- האם זה מציק לכן שאתן והאחים שלכן לא באותו מעמד בבית ובחברה?
- האם לדעתכם צריך שיהיה שוויון מגדרי בחברה?
- מאיפה השינוי צריך להתחיל?

סיכום הדיון:

- אנחנו מסכימים ומודעים לעובדה שאין שוויון מגדרי בחברה
- אנחנו כן נעשה את הכל כדי לממש את הזכות בשוויון, אך מתוך היגיון: כך שהדברים הלא מקובלים יהיו מקובלים על שני המינים בנושאים כמו: סיגריות/ אלכוהול/ נהיגה ללא רישיון...
- קבלת שוויון מגדרי ושותפות בין שני המינים בזכויות ובחלוקת התפקידים בבית ומחוצה לו.

وزارة التربية والتعليم
القسم الكبير للتربية والتعليم
ومستشار المدير العام للتربية العربية

משרד החינוך
לשכת המשנה למנכ"ל
אגף בכיר א' חינוך ערבי

قسم المجتمع والشباب
المجتمع العربي

אגף חברה ונוער
חברה ערבית

בנק הדוגמאות:

דוגמא למקרים:

בילוי בקולנוע עם החברים/ החברות בשעות הערב
שתיית אלכוהול
ללכת לטיול שנתי הכולל לינה מחוץ לבית
ללבוש בגד ים
עישון סיגריות
טיסה לחו"ל עם חברים/ות
לגור במעונות כסטודנט
להשתתף במסיבה המתחילה בשעה 09:00
נהיגה ללא רישיון

דוגמא לתפקידים:

נהג/ת מטוס..... נהג/ת מחפר..... נהג/ת קטר ... נהג/ת אוטובוס/ מונית
עובד/ת מפעל
טכנאי/ת רכב
שוטר/ת
שיף/ית
DJ
רופא/ת
דייל / דיילת
בעל סלון איפור ותסרוקות לנשים
מהנדס/ מהנדסת בניה
גנן/ גננת
שחקן / שחקנית בטלוויזיה
מורה